

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Cea mai mare parte a abonaților noștri fiind în restanță cu prețul abonamentului și ale calendarelor, ba unii chiar și după mai mulți ani, pentru încunjurarea speselor mari cu provocări speciale, pe aceasta cale rugăm pe toți restanțierii noștri, să binevoiască a grăbi cu achitarea pretenziunilor noastre.

Cu stimă:
Administrația
Tipografiei diecezane.

Văcanțele noastre.

A trecut mai mult de jumătate din timpul văcanțelor de vară menite *recreațiilor spirituale*. Pentru mulți văcanția nu înseamnă altceva decât a schimba creta cu o unealtă economică, iar recreația spirituală, constă din o totală neglijare a cărții și o istovire a corpului. Văcanția e socotită ca o pauză a lucrurilor intelectuale, un fel de pauză pe care o fac călătorii, când stau înaintea unui nou deal ce trebuie urcat, necugetând că orice pauză în cele spirituale e un pas înapoi.

În câștigarea celor intelectuale suntem ca un balon, care înoată în contra vântului, îndată ce am stat în loc, vântul uitării ne duce pe aripile sale înapoi de unde am venit. Mintea nu are lipsă de pauză, ea nu obosește nici odată, ea e pururea în acțiune, când lucrăm ea ne conduce, când dormim ea făptuește visurile, când corpul ostenit odihnește, ea învârtește mai departe petrele morii sfărâmatoare de idei, planuri și gânduri. Dacă noi nu-i dăm directivă îndrumând-o spre lucruri bune și folositoare, ea își va găsi în alt loc terenul de acțiune, dar nici când nu încetează până când mai circulează sângele. Recreația minții nu stă în nelucrarea ei, ci din contră în activitatea ei continuă. Imboldul firesc al minții noastre e să afle tot cât se poate de bine și amănunțit și numai atunci are pace dacă a satisfăcut acestui imbold. Pacea aceasta nici odată, sau foarte rar ne-o poate aduce teoriile cari nu sunt urmate de practică. Dacă voim ca văcanțele să fie aducă-

toare de pace, ele nu pot fi întreruperea studiilor de peste an, ea trebuie să fie practica și sintetizatoarea teoriilor reslățit predate în decursul anului; ea ar trebui să fie timpul în care se poate întări cimentul, pe care se va zidi mai departe, ear dacă timpul acesta nu-l vom face priincios, nici când nu vom zidi pe un fundament stabil. Aici e importanța cea mare a văcanțiilor.

Vor răspunde cei cărora le sună aceste cuvinte: „Noi așa am face, am continuă învățându-ne pe noi și pe alții, dacă ne-ar ertă împrejurările, dacă nu am avea familie». Ne adresăm în primul rând acelor, cari sunt liberi, cari ușor ar putea cerceta cursurile de vară economice publicate în foile oficiale la sfârșitul fiecărui an școlar. Dintre învățătorii noștri prea puțini cercetează cursurile de agronomie, stupărit, grădinărit ș. a., deși pe lângă că sunt gratuite, se mai capătă și diurne pentru întreținere. La aceste cursuri ar putea face practica, celor învățate în preparandie; ar putea vedea întocmiri noi și practice pe cari le-ar putea duce și în satul lui spre binele său propriu și a consătenilor săi, ar primi principii conducători în întreaga lui viață. Va putea mai târziu face o economie rațională în care inteligența va suplini forța brachială.

Un învățător german spune, că înainte cu 15 ani începând cu un capital de 20 M. o stupărie, are astăzi 1500 M. venit anual și speranța că în viitorul apropiat va avea de două ori, de trei ori atâta. La o stupărie numai începutul e greu, numai până când și-a câștigat practica necesară, are stuparul neplăceri, mai târziu fiecare paș i-se plătește îndoit prin venitul material ce-l aduce stupăria și înălțătoare plăceri sufletești. Luncile noastre, a căror flori, dacă nu le cercetează furnicile s'au fluturii, se usucă cu mierea în ele, ne invită de-adreptul să începem și la noi o mai estinsă apicultură. Vom trebui să începem o apicultură rațională în care muncitoarele nu vor mai fi jertfite lăcomiei și neștiinței omului, și care plătește încincit celor cari o aplică. Din exemplele învățătorilor vor învăța și alți săteni; școlarii vor face o bună practică a celor auzite în decursul prelegerilor din școală. Munca ce o reclamă o stupărie nu-l vor abstrage dela ocupațiunile lui

firești și îi va lăsa mai multă libertate de câtă îi lasă munca grea a economiei moștenite și nealtoite și așa el va putea stă și în decursul vacanței școlare în serviciul marelui cauze căreia s'a dedicat...

În multe locuri s'ar putea face grădini de legumi și pomi, cari încă nu sunt așa de dese cum ar trebui să fie. Dar câte alte nu s'ar putea face, dar toate aceste reclamă cunoștințe pe cari fiecare și-le poate câștiga, oricine întrebându-l bine vacanțiile de vară și cercetând cursurile, de cari am vorbit mai înainte.

Noi nu facem nici un pas nou, călcăm numai în urmele vechi, nu mergem pe cărări noi și pare că nici nu vrem să vedem ce fac alții. La noi prea puțini cercetează bogățiile pământului nostru; e foarte mic numărul celor cari fac excursiuni, rămân cu toți acasă. Toate pădurile Germaniei și în parte și ale noastre răsună de cântecul nemțesc: »Când Dumnezeu te are drag îți dă pricepere și minte și te trimite în lume». Studenții germani îndată ce s'au isprăvit prelegerile de istorie naturală și geografie pun săculețul de turist după cap și cutreieră munții pământului lor și țărilor străine. În decursul vacanțiilor ei cunosc și mai bine pământul și produsele pământului, despre care au auzit de atâtea ori vorbindu-se pe băncile școlii. Pentru ei vacanțiile sunt punerea în practică a celor învățate. În vacanție li-se dă prilejul să cunoască mai bine împrejurările, între cari trăiește poporul lor, își câștigă un simț al realității, pe care școala singură nu-l poate produce în sufletul unui om; vacanțiile îi dau studentului german busola vieții întregi.

La noi vacanțiile dau studentului dreptul pensionarului de a se retrage undeva să uite ce a învățat în decursul anului. Căprioarele munților noștri nu se vor spăria, florile nu vor fi scuturate de piciorul turistului român. Isoarele pot murmura în pace ele nu vor fi auzite de studentul român care și petrece poetic în liniștea și fericirea colbului de praf și a fumului de acasă, vacanțiile de vară.

† Dr. Ioan Trailescu.

Dieceza Aradului e din nou în doliu. Vrednicul protopop al Chișineului, luminatul bărbat al neamului și cel mai devotat preot, respective protopop al bisericii noastre, Dr. Ioan Trailescu, părăsătune-au trupește, înălțându-se cu sufletul, cătră tatăl cel ceresc, prea bunul nostru părinte, înaintea cărui, rând pe rând, după voința sa, părăndane-vom cu toții, până la unul.

Bărbatul vrednic, profesorul ideal de odinioară al atâtor viitori propovăduitori a cuvântului lui Dumnezeu, preotul devotat bisericii sale și neamului său, prin voința divină, așezatu-s'a și astrucatu-s'a azi în locul, de unde după cuvintele cele sfinte, fugit-a durerea, întristarea și suspinarea.

Noi, cei rămași aici, în aceasta vale a plângerilor, din acest incident în neputința noastră, privim la mormântul rece cu ochii scâlțați în lacrimi, ca cei de odinioară la ruinele Ierusalimului, și nu putem zice altceva decât: „Doamne, doamne, voința ta să fie atât în ceruri precum și pe pământ!”

* * *

Ioan Trailescu fiul învățătorului Lazar Trailescu din Toracul-mic, s'a născut la anul 1862. Clasele primare le-a urmat în comuna natală, iar celea secundare în Timișoara, Becicherec și Seghedin, unde prin talentul său și sârguința sa, a fost în totdeauna primul elev al institutului. Studiile teologice le-a urmat, în curs de 3 ani, în institutul teologic din Arad, în care timp, cu fineța sa, minte ageră și voință de fier, a făcut recordul, pe care altul nu-l ajunsese încă în dieceza noastră și adevărat, să primească un stipendiu pentru a-și urma studiile la facultatea teologică din Cernăuț.

Conștiu de chemarea sa, Ioan Trailescu se re'ntoarce din Cernăuț ca primul doctor în sfânta teologie al diecezei Aradului. În anul 1885 primește catedră de profesor la institutul teologic-pedagogic din Arad, unde cu un deosebit devotament și ca cel mai ideal profesor, servește până la finea anului 1894, când după o muncă încordată și rodnică de profesor, este ales cu mare însuflețire de protopresbiter al tractului Chișineu.

* * *

Rămășițele pământesti ale mult regretatului protopop s'au transportat spre vecinică odihnă Luni în 2 august st. n. a. c. Bărbat și femeie, mare și mic, alergat-au din apropiere și depărtări, pentru ai dovedi deosebita dragoste și cinste, pentru a-l petrece în ultima cale pe acela, care ca elev de școală model fusese, ca profesor, un adorator al elevilor săi, ca preot, respective protopop, omul cel mai conștiu al chemării sale, iar ca fiu al neamului său a fost acela, cum cu raritate să vor mai găsi mulți, în timpurile noastre.

P. S. Sa Domnul Episcop, la acest act trist, a fost reprezentat prin P. C. Sa Dl protosincol Roman R. Ciorogariu, iar ca pontificant al ceremonialului, a fost P. C. Sa Dl vicar episcopesc din Oradea-mare, Vasilie Mangra.

Treizeci și șasă preoți, (P. C. Lor Vasilie Mangra, Roman R. Ciorogariu; protoprezbiterii:

George Popoviciu referent (Arad), I. Georgia (Boroșineu), P. Givulescu (Radna), C. Lazar (Hălmagiu), M. Lucuța (Șiria), A. Muntean (Peșteș); preoții: I. Avram (Mișca), G. Ardelean (Erdeșișu), Aug. Beleş (Șimand), V. Beleş (Chitighaz), G. Crainic (Nădab), A. Iancu (Zărand), F. Manoilă (Sămbătești), V. Mihulin (Comlăuș), D. Muscan (Nădab), D. Mișuț (Sintea), R. Mladin (Otlaca), P. Marșeu (St. Nicolaul-mic), T. Oprean (Cenadul-sărb.), V. Popoviciu (Ciaba), V. Pantoș (Vârșand), T. Pinter (Mișca), L. Petrița (Macea), C. Papp (Zărand), A. Popa (Socodor), G. Popluca (Cinteiu), L. Toader (Nădab), N. Turic (Otlaca), A. Vesalon (Arad), A. Varga (Socodor), T. Vășan (Arad); protodiaconul Dr. I. Sucișu, diaconul C. Lazar îmbrăcați în ornate și vre-o 15—20 câți nu au servit, petrecutau trupul lui rece la vecinul loc de odihnă. — Reuniunea învățătorilor români aradani, a fost reprezentată prin învățătorul-director școlar din Arad Iosif Moldovan, încunjurat de o mulțime de învățători. Reprezentați au fost mai departe, autoritățile civile, nu mai puțin alergat-au spre a da cinstea cea mai de pe urmă, celui ce cu cinste a muncit în viață, poporul din loc și jur, precum și fruntașii vieții noastre publice, într'un număr cât se poate mai frumos.

Răspunsurile funebre le-a executat, cu desulă precizitate, corul bisericesc din Otlaca, sub conducerea învățătorului Nicolae Băru.

Cuvântare de mângâiere rostită de către P. C. S. Di. protosinel R. R. Ciorogariu în numele P. S. Sale Dlui Episcop, accentuând într'un mod foarte nimerit, tăria de caracter a defunctului. Protopopul Alex. Muntean din Peșteș cu cuvinte zguduind sufletește pe cei prezenți, își ia ultimul adio dela mult iubitul profesor și coleg iar la groapă, învățătorul Dimitrie Boar din Nădab, parentează pe răposatul în numele reuniunii învățătorilor aradani, a cărui zelos membru fondator a fost, nu mai puțin ș'a luat rămas bun și în numele învățătorilor din tract, a căror șef iubitor fusese ca protopop și inspector școlar.

* * *

Dusute-ai, cea-ce tuturor iubit ne-ai fost, îngropat-ai cu tine multe speranțe de ale familiei, bisericești și neamului tău, chezeșia iubirei recunoștinței, stimei și adorației însă, fie-ți lacrimile vărsate cu duioșie de către copilașii tăi orfani, mult iubita și adorata ta soție, lacrimile și suspinele bătrânului tău tată precum și lacrimile tuturor acelora, cari te-am cunoscut, iubit și stimat.

Odihnește în pace și la revedere!

Diaconul Cornel Lazar.

Dizertațiune

citită în adunarea generală a reuniunii inv. din ppiatele B. Comloș, Timișoara, Lipova și Belinț, ținută la 31 iulie, a. c. în Lipova,

de

Aurelia Păcățian-Rubenescu.

Onorată adunare generală!

Prin dispozițiunea Ven. Conzistor dela 27 aprilie a. c. Nr. 2987, pentru adunarea de azi, ni-s'a impus spre discuțiune două teme. Dintre acestea mie mi-s'a designat spre prelucrare următoarea:

„Cum s'ar putea, ca învățătoria noastră să lucreze mai intensiv și să realizeze scopul formal al învățământului nostru în cadrele art. de lege XXVII din 1907? Ce modalități ar putea servi pentru atingerea acestui scop pe lângă o anumită reducere a materialului didactic? În ce ar constă acele modalități, iar reducerea materialului la cari obiecte de învățământ și în ce măsură s'ar putea face fără a sdruncina unitatea, complexitatea mult-puțină și scopul învățământului, complexitatea? După ce experiența de până aci să mă îndrăgim, că învățătoria noastră să poată satisface nu numai prescrierilor planului de învățământ pentru limba maghiară, ci și scopului religios moral și cultural urmărit de biserică prin școala noastră confesională?”

Părerile mele pe scurt sunt: lucrarea intensivă, realizarea scopului formal al învățământului și al scopului religios moral, precum și a culturii urmărite de biserică prin școala noastră confesională, depinde dela învățător. Reducerea materialului didactic nici n'are loc, nici nu se poate efectua în cadrul planului de învățământ. Propunerea limbii maghiare nu împiedică succesul instrucțiunii celorlalte studii și învățătoria noastră în genere poate satisface prescrierilor planului de învățământ pentru limba maghiară.

În special: la întrebarea primă, cum să poată învățătoria noastră mai intensiv lucra și cum să realizeze scopul formal al învățământului? — răspund în următoarele:

Spre acest scop să recerem în primul loc, ca învățătorul să fie în curat cu datorințele sale de învățător. Celce este conștios și pătruns de simțul datorinței, ce trebuie să o aibă față de chemarea sa, față de școală, neam, biserică și îndeosebi față de generațiile viitorului, acela chiar și în lipsa cunoștințelor de metod, încă va lucra în zelul său cu mai mult succes în școală, decât învățătorul lipsit de conștiința și simțul datorinței, fie el ori cât de studiat de altcui.

În al doilea loc să cercăm, să fie deplin în ale învățământului, pentru că intensivitatea și realizarea scopului formal depind dela istețimea, cum să știe folosi învățătorul de legătura, ce există între diferitele studii, ca pe baza aceea să facă apoi și contragerea materialului de învățământ și tot pe baza aceea să-și știe face un conspect despre împărțirea în săptămâni a materialului didactic și a ocupațiilor de silențiu.

A doua întrebare e: „Ce modalități ar putea servi pentru atingerea acestui scop, pe lângă o anumită reducere a materialului didactic? Apoi: „În ce ar constă acele modalități, iar reducerea materialului, la cari obiecte de învățământ și în ce măsură s'ar putea face fără a sdruncina unitatea, complexitatea mult-puțină și scopul învățământului confesional?”

Dacă suntem în curat cu aceea, cumcă planul de învățământ dă în privința instrucțiunii numai principiile directive generale, iar materialul didactic și-l alege învățătorul de după referințele și necesitățile geo-

grafice, climatice, economice etc., atunci putem afirma, cumcă modalitățile, cari ar putea servi pentru ajungerea acestui scop, zac deja în legătura și conexiunea dintre diferitele studii. Învățătorul să fie numai atât de orientat în materia învățământului și atât de istet, ca să se știe folosi de avantajele, ce le tinde această legătură și conexiune.

Exercițiile intuitive și de vorbire spre exemplu, cuprind în sine elementele tuturor cunoștințelor școlii elementare.

Scrisul, cetitul și gramatica sunt în legătura cea mai firească, pentru că toate trei promovează însușirea corectă a limbii. În clasele inferioare instrucția gramaticală înlocuiește concipiarea și atât aici, cât și în clasele superioare are rol numai întrucât o pretind trebuințele vorbirii și a ortografiei corecte.

Concipiarea din clasele superioare stă în serviciul celorlalte studii ale școlii elementare și viceversa. Acelaș scop îl servesc piezele Abcdarului și ale Legendarului, pentru că deși chemarea lor nu e să formeze baza instrucțiunii didactice peste tot, „dar prin specificarea lor fină și intențivă, precum și prin forma artistică sunt chemate să aprofundeze cunoștințele elevilor“.

Geografia stă în legătură strânsă cu istoria naturală, cu fizica, cu istoria, cu economia, cu desemnul etc. adecă cu toate acele studii, cari să recer pentru cunoașterea globului pământului peste tot, ori numai în parte chiar (un loc — un ținut — o țară).

Cunoștințele naturale despre istoria naturală, economie, fizică, chemie și igienă sunt numai atunci complete, dacă să tratează cu deosebită atențiune la legătura și nexul firec dintre ele.

Economia indeosebi nici nu să poate instrui cu succes fără a face reflexiuni dese asupra istoriei naturale și viceversa. Iar istoria naturală, fizica și chemia dau prilej în fiecare oară pentru reflexiuni igienice încă dela exercițiile intuitive și de vorbire începând.

Legătura și conexiunea dintre aceste studii denotă și rezultă din unitaten lor, deci o *contragere* — iar nu *reducere* — în sensul înviațiunilor de mai jos nici nu vatămă, nici nu sdruncină unitatea și complectitatea lor, cu atât mai puțin scopul învățământului confesional.

Vorba e, că în planul nostru de învățământ să se specifice mai precis și taxative materialul didactic, mai departe, ca pe lângă planul nostru de învățământ să se facă o instrucțiune cum să cade, și atunci toate aceste întrebări să clarifică și rezolvă deplin.

Căci cauza principală a acestor neorientări și orbecări din partea unor învățători o vad eu în împrejurarea, că planul nostru de învățământ — ales pentru clasele inferioare — nu înșiră taxative materialul obligator și cumcă planului nostru îi lipsește cu desăvârșire o instrucțiune, precum se află a bunăoară pe lângă planul ministerial făcut pentru școlile cu limba de propunere maghiară.

Acea instrucțiune lămurește și orientează învățătorimea deplin asupra educației și instrucțiunii în genere, are însă și tractat special referitor la tot ce aparține și poate obveni în cadrele educației și a instrucțiunii. Se estinde chiar și până asupra chestiilor celor mai minuțioase.

În lipsa unei instrucțiuni pentru școlile noastre vom cită din această instrucțiune fragmente, cari cu principii didactice ne pot servi și nouă de cinozură, deoarece din ele reiasă, la cari obiecte și în ce formă să face *contragerea* materialului didactic.

Despre *geografie* scriind se zice acolo: (lat. 130) „Materialul pentru cunoașterea locului de ubicațiune să schimbă de după ținuturi conform rapoartelor culturale și topografice ale acelu loc...“ „Dacă e oraș, sunt în preponderanță reflexiunile istorice și culturale. Dacă e sat, atunci reflexiunile naturale răpesc mai mult timp... În hotar să schimbă materialul geografiei de după cum ținutul e muntos ori șesos. Din împrejurarea, că materialul e totdeauna legat de locul geografiei, rezultă, că independent de orice manual didactic — *alegerea materialului este munca escluzivă a învățătorului.*“

La expunerea materialului geografic din cl. VI să zice iarăș: „Din materialul aici înșirat, învățătorul va alege de după ținuturi, aceea, ce mai deosebit poate interesă spre elevii săi“ (lat. 140.)

La tractarea *istoriei naturale* să zice (lat. 163): „Având în vedere principiul practicității... învățătorul va alege din bogatul material al istoriei naturale în primul loc acele animale, plante și minerale, cari sunt importante în economia de câmp, în grădinăritul, în cultura animalelor, în pescuitul, în vânatul, în băieșitul, mai departe în economia casnică, în industria și în comerțul respectivului ținut. Senzul specificării de mai jos e așadară acela, că învățătorul să-și aleagă cele de propus cu conziderarea acestui punct de vedere“.

Scriind despre modul de propunere al istoriei naturale, se zice: (lat. 165). „Dintre animalele și plantele, cari samănă între sine, învățătorul alege și propune în special acelea, cari învederează mai marcant notele respectivului grup de animale ori plante; celelalte sunt a să tractă numai pe scurt, ori chiar numai a să arată“.

La lat. 166 să zice: „... să facem mai intențiv cunoscute numai aparițiunile mai importante din fauna flora ori mineralogia ținutului respectiv, iar dintre celelalte numai acelea, a căror cunoaștere o pretind interese importante de economie rurală, ori interesul învățământului“.

La lat. 186: „Învățătorul e cu conziderare la împrejurări și referințe. La țară sunt importante multe, de cari în oraș nu e lipsă și viceversa.

(Va urma.)

Adunarea generală

a Reuniunii învățătorilor bănațeni, ținută în Lipova la 18/31 iulie și 19 iulie (1 august) a. c.

Intimpinarea.

Vineri, în 1730 iulie la ora 7 au sosit membrii Reuniunii la gara din Lipova, unde au fost salutați călduros din partea P. O. D. administrator protopopesc Ioan Cimponeriu în numele tractului, iar din partea dlui Vasiliu Bogoiu în numele despărțământului Lipovei. La ambele salutațiuni a răspuns domnul Iuliu Vuia președintele reuniunii, mulțumind pentru dragostea ce o au dovedit pentru reprezentanții culturii românești.

Dela gară oaspeții învățători, cu muzica în frunte au percurs stradele ospitalului opid al Lipovei, mergând până la școala cu etaj din piață, carea face mărturie lumii de dragostea pentru cultura neamului, de care au fost pătrunși vrednicii nostri înaintași. Cu bucurie am constatat, că întru întimpinarea oaspeților la gară a fost și reverendul domn Florian Roxin paroh în Lipova, și bunul român domnul dr. Aurel Halic, medic com. De aici au fost încvartirați oaspeții prin comitetului aranjator, constituit din 12 membri ai corpului

didactic din despărțământul Lipovei, în frunte cu corpul nostru didactic din Lipova.

Seara de cunoștință.

Înspre 8 ore toți oaspeții sosiți s'au întrunit la „Regele Ungariei” unde s'au delectat la auzului tarafei alui Petrică din Orăștie.

Ședința I, înainte de amiază.

Sâmbătă în 18/31 iulie, la 8-1/2 s'a oficiat invocarea duhului sfânt prin P. O. D. adm. Ioan Cimponeanu, însoțit de preoții Florian Roxin din loc și David Voniga din Ghiroc.

La ora 9 s'a deschis adunarea în sfânta biserică prin un instructiv și avântat discurs al dlui președinte Iuliu Vuia, prin care-a ținut să edifice în învățătoria *tării morale, curătenia sentimentelor și indemnul pentru propria emancipare a statului învățătoresc.*

Salutațiunile.

Dechierând adunarea de deschisă, a salutat pe reprezentantul Ven. Consistor în persoana asesorului consistorial dl Iosif Moldovan. Reprezentarea Vener. Consistor, prin alegerea nimerită a persoanei a făcut cea mai bună impresie între învățătorime. Veneratele noastre autorități ar trebui să ridice chiar din cenușa statul învățătoresc, să-l edifice și încurajeze în aceste vremuri grele pentru biserică și neam.

A salutat apoi pe P. O. D. Ioan Cimponeanu adm. protopop; pe delegatul surorii reuniuni arădane, dl Dimitrie Popoviciu, carele venise în fruntea unei număroase delegațiuni, pe d-șoara Sofia Florescu învățătoare în Lugoj, ca delegată a reuniunii Caransebeșene, pe veneratul preot Florian Roxin, ca delegatul „Societății rom de lectură” din Lipova, pe reprezentanții presei, care a fost reprezentată prin d-nii Sever Bocu dela „Tribuna” și dl Petru Vancu, redactorul organului reuniunii arădane. Toți cei salutați au salutat adunarea prin cuvinte bine simțite și alese.

Biroul s'a constituit proclamându-se de notari d-nii Iosif Popa și Aurel Badescu; iar bărbați de încredere Valeriu Ghilezan și Constantin Gherga.

S'a constatat prezența alor 131 membri ordinari, din totalul de 177. Absențele justificate s'au scuzat în plenul adunării.

Din raportul comitetului s'a constatat: reuniunea are 277 membri; cele 4 biblioteci posed 858 opuri, fondul reuniunii atinge țifra de 2590 cor. 97 fil., iar al convictului 5360 cor. 29 fil.

Remarcăm ca activitate laudabilă scrierea cronicelor școlare și cursurile de scris-cetit.

Despărțămintele reuniunii au desvoltat o activitate rodnică.

Dintre propuneri remarcăm aceea pentru redactarea unui memoriu către măritul Congres, în chestia susținerii caracterului confesional al școalelor noastre; votarea alor 50 cor., pentru monumentul fericitului profesor Teodor Ciotea; proclamarea de membri onorari ai reuniunii în persoanele profesorilor dr. Petru Pipos Arad și dr. Petru Șpan, Sibiu.

Telegramele de salutațiune sosite dela P. C. Să arhimandritul Augustin Hamsea, dela P. O. D. dr. Traian Puticiu Timișoara, dela dl Ioan Marcu președ., reuniunii Caransebeșene și dela Cornel Lazar adm. tipografiei diecezane Arad, să primesc cu vii aclamări din partea adunării.

Socoata cassarului domnului Antoniu Nevrincean, precum și a loteriei, luându-se în general la cunoș-

tință se predau comisiunii cenzurătoare; care s'a ales în persoanele domnilor S. Andron, A. Baicu și I. Cismaș. Pentru înscrierea membrilor s'a ales dr. Aurel Halic, Ioan Lucaciu și Iuliu Onu.

S'a cetit tractatul dnei Aurelia Păcățian, de cuprinsul „Cum s'ar putea, ca învățătoria noastră să lucreze mai intensiv și să realizeze scopul formal al învățământului nostru în cadrul art. de lege XXVII, din 1907”. Acest tractat, ascultat cu deosebită atențiune, a făcut mărturie vie asupra cunoștințelor vaste pedagogice și asupra destoiniciei cunoscutei scriitoare.

Banchetul.

La ora 1 s'au întrunit oaspeții la „Regele Ungariei” unde erau așternute 140 tacamuri. În decursul prânzului, nea delectat tarafa de lautar alui Petrică dela Orăștie.

O inovațiune vrednică de imitat a introdus comitetul reuniunii, omițând toastelē. Lozinca celor din fruntea reuniunii este *fapte și nu vorbe ne trebuiesc!*

Ședința II.

Ședința a doua s'a redeschis la ora 3, în sfânta biserică. Urmând discuția asupra tractatului doamnei Aurelia Păcățian, după ce au luat parte activă membri: Tomi, Lepa, Lucuța, Raicu, Suci, Băran, Mihai, Bucurescu, Ghilezan și președintele reuniunii, adunarea votează mulțumită protocolară dnei disertante pentru deosebitul ei zel și cunoștință de cauză, decidând a se publica tractatul în organele noastre de specialitate.

Referitor la temele impuse de Ven. Consistor s'au primit propunerile președintelui Iuliu Vuia, de cuprinsul:

a) fiind proiectul de plan de învățământ deja elaborat de anchetă, măritul Congres este rugat a-l pune provizor în practică și a deschide asupra sa o anchetă mai amplă consultându-se toate reuniunile învățătoresști;

b) să se organizeze pe temeuri mai solide conferințele metodologice, în cari învățătoria să fie în adevăr orientată asupra tuturor directivelor de învățământ și metod;

c) afacerea bibliotecilor parohiale să încredințeze comisiunii literare a reuniunii spre studiere pentru proxima adunare generală.

Tractul: „Formarea caracterului” scris de dl Antoniu Nevrincean, s'a ascultat cu plăcere, votându-se mulțumită protocolară.

Urmând alegerea cassarului și a unui membru, aceia s'au ales prin vot secret, în persoanele d-ilor Petru Ciucur, cassar și Valeriu Ghilezan, membru de comitet, pentru restul actualului period.

Concertul.

Nea procurat în adevăr momente senine concertul aranjat de despărțământul Lipovei prin un bogat și variat program. Corul condus de dl I. Putici, s'a achitat cu vrednicie. Bună impresie a făcut esecutarea la pian a unor piese alese din partea domnișoarei Veturia Oros, Aurora Cimponeanu și Vioara Evuțian. D-șoara Dora Lepa s'a remarcat prin tenorul ei curat și puternic. Recomandăm în atențiunea fondului de teatru și a direcțiunii teatrului românesc de peste munți, acest talent mult promițător. De dl A. Lipovan nici că mai avem ce zice, el merită porecla de filomelă a bănatului. Daună că cei chemați, nu s'au îngrijit a-și validată asemenea talente.

Piese de teatru au fost preluate spre deplină mulțumire, special piesa: „În rătăcire“ a produs mult haz și bună dispoziție. Onoare tuturor care au contribuit pentru succesul acestei manifestații culturale artistice și special dirigentului Iuliu Puticiu. Dansul s'a urmat cu însuflețire până la 5 ore dimineața.

Sedința III.

S'a redeschis la ora 8 în sala de învățământ a cl. II. Urmând referada comisiei cenzurătoare, care prin raportorul ei, dl At. Baicu propune, iar adunarea generală pe lângă mici modificări primește propunerile comitetului și ale comisiei.

În firul propunerilor, adunarea prelungește termenul concursului pentru cele 3 premii, încă pe un an, iar pentru monumentul Ciontea să se emită colecte în adunările proxime din despărțăminte.

Exhaustivându-se întregul program, președintele reuniunii, punând în inima membrilor cauza culturală a neamului și conștientizându-i, ca în aceste vremuri grele să fie ca și în trecut paznicul celui mai scump tezaur a limbei și a legii strămoșești, să steie tari și neclintii ca stânca de granit, ca astfel posteritatea să înscrie în istorie cuvinte demne pentru noi cari destinul ne-a chemat să fim generația istorică a statului învățătoresc.

Loteria.

Punctul culminant și ceea ce a constituit decorul serbărilor culturale dela Lipova, a fost loteria de obiecte plăzmită în mintea și încălzită în inima cea pură caldă pentru soarta familiilor învățătoresce a neobositului președinte Iuliu Vuia, ajutat de nobilele dame: Elisaveta Faur, Iuliana Onu-Lipovan, Adriana Belu, Mina Lucaciu și doamna Paulina dr. V. Mezin.

Erai cuprins de o adevărată mândrie când vedeai cum însuși străinii admirau arta industriei noastre dieceze și gustul estetic atât de pronunțat în aranjarea obiectelor, făcută sub îngrijirea doamnei Iulia Onu.

Nainte de începerea sortării, precum și în decursul serbărilor s'au vindut ilustrate donate de librăriile: arhidiecezana Sibiu, dieceza Arad, Socceș București, Ionel Comșa, Nic. Țința din Seliște, Ioan Ciureu din Brașov și Krafft din Sibiu.

Fie ca aceste serbări să întărească neamul românesc și mai mult în bărbăția pentru lupta de a fi și în nădejdea unui viitor mai bun.

Raportorul.

Cursul supletor din Arad.

Din 5 - 25 iulie a durat cursul supletor din Arad. Ca la toate cursurile de acest soi au luat parte activă învățătorii din toate unghiurile țării, fără deosebire de confesiune sau naționalitate.

Cu toate că învățătorii au fost de colorit așa divers, între ei dela început a domnit cea mai deplină înțelegere, solidaritate, stimă și iubire colegială, însușiri, ce au rostul de a contribui la înălțarea învățătoriei și a educației peste tot.

La reușita splendidă a acestui curs a contribuit corpul profesoral cu neobositul director în frunte, care dela prima înfățișare a știut prin ținuta fină să câștige simpatia tuturor, prin cultura vastă să captiveze, iar prin exemplele din experiența îndelungată, prin expunerile clare, prin critica obiectivă, le-a succes de minune să facă lumină în cele mai dificile chestii de educație.

La limba maghiară s'a documentat cu argumente zdrobitoare superioritatea metodei direct, față de

celelalte metode. S'a relevat deosebită iubirea (ceea ce noi numim *interes*), ce trebuie să caracterizeze pe învățător față de acest studiu. S'a arătat până în cele mai mici amănunte, — după o experiență de câte-va decenii pe terenul educației, — mijloacele ce sprijinesc acest metod: lucrul manual (mai ales de lut) și desenul.

Desenul și lucrul manual s'a predat după principiile cele mai nouă ale pedagogiei moderne: desenarea (copierea) după natură. Aceste discipline s'au predat cât se poate de rațional și sistematic. Așa că fiecare participant, va putea să le introducă cu succes în școală, cari apoi îi vor fi un razim puternic pentru asimilarea cunoștințelor, la toate ramurile de cunoștințe, dar mai ales la ex. intuitive și socoată.

Foarte interesante au fost și prelegerile din pedagogia socială, științele naturale, cântare, economie, despre alcoolism, tot lucruri, cari presupun oarecare pregătire specială anterioară și o continuă cultivare pentru de a putea penetra în misterul acestor științe și arte.

O deosebită importanță s'a dat prelegerilor practice, unde profesorul, o individualitate foarte simpatică, cu o cultură solidă, cu o iubire vădită față de cariera și elevi, a arătat cum să pot învinge cele mai mari obstacole în instrucțiune, dovedindu-se un adevărat artist.

Excursiunile bine arangiate încă au contribuit mult la întărirea și lămurirea celor preluate în școală.

După cele esperiate, nu putem decât să fim mândri de rezultatele pozitive câștigate în timp relativ așa de scurt și să îndrumăm din toată inima să ia parte toți aceia cari n'au fost încă la astfel de cursuri.

Iosif Stanca.

2263/1909.

Cenzurându-se socoata fundației »Zigiană« din Oradea-Mare despre venitele și speșele dela 1 august 1907 până la 31 iulie 1908, adică de pe anul școlar 1907/8 și inventarul fundației de pe acel an școlar, pe lângă constatarea, că aceasta socoată pertractându-se la 12/25 Martie 1909 sub Nr. 2, a fost primită de senatul fundației, — Consistorul enunță următorul

CONCLUZ:

Socoata prezentată se aproabă cu următorul rezultat și stare:

I. Venitele.

Starea la 31 Iulie 1907

a) în numărare	1497-77	
b) în pretenziuni	1773-60	3271-37

Venitele curente

a) din chirii	12742-04	
b) din taxe de întreținere	2910-—	15652-04

La olaltă 18923-41

II. Speșele

În bani gata conform Ziuarului	16789-58
Remanență la 31 Iulie 1908	

a) în numărare	330-23	
b) în pretenziuni	1803-60	2133-83

și inventarul de pe acest an școlar despre averea

imobilă constatătoare din 3 case în Oradea-mare și cea mobilă constatătoare din bani, în număr, mobilii, recvizite și pretenziuni cu următoarea stare activă de 181333·83
 pasivă de 21378·80
 Deci, ca starea activă la 31 iulie

1908 de 159955·03

În urma acestora, Consistorul, pe lângă cautela uzată, dă cassarului Nicolae Zigre, referitor la aceasta socoată, absolutului și dispune totodată, că în sensul literilor fundamentale să se publice, în organul oficios al diecezei, rezultatul acestei socoți.

Despre ce se avizează, pe lângă restituirea tuturor documentelor de cassa și a unui exemplar de socoată și inventar, — Senatul fundațiunii în Oradea-Mare.

Arad, din ședința Consistorială dela 9/22 iulie 1909.

În absența și din încredințarea
 P. Sf. Sale Dlui Episcop :

Roman Ciorogariu,
protosincol.

Aviz.

Candidații de învățători, cari până la 9/22 August a. c. nu s'ar alege undeva, întrucât reflectează la aplicație de învățători, să se însinue Consistorului până la ziua sus arătată, prezentându-și în copie testimoniul de calificare.

E de ajuns și numai însinuarea în scris, fără a se mai face și cheltuieli zădarnice cu drumuri pe aici.

În absența și din încredințarea
 P. S. Sale dlui Episcop :

Roman Ciorogariu.
protosincol.

Nr. 4055/1909.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor ce-i privește, că petițiunile de primire în institutul teologic ort. român din Arad, pe anul școlar 1909/10 au să fie înaintate la adresa Consistorului gr. or. român din Arad, cel mult până în 1/14 August a. c., instruite cu :

1. Atestat de botez.
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară, prin care să dovedească că are pregătirea recerută prin Regulamentul pentru parohii.
3. Atestat de moralitate dela Ofic. parohial la care aparține vidimat și de protoprezviterul concernent.

4. Atestat medical despre starea sanitară și integritatea corporală.

5. Petițiunile să fie provăzute cu timbru de una coroană, încât nu vor fi ajustate cu atestat de paupertate.

Arad, 11/24 iunie 1909.

*Consistorul gr.-or. rom.
 din Arad.*

Cronică bibliografică.

„Biblioteca pentru toți“ continuă a publica scrierile marelui nostru prozator Al. Odobescu. De data asta ni se dau cunoscutele conferințe „*Moșii*“ și „*Curcanii*“ No. 473 două mărgăritare ale literaturii românești.

Prima conferință a lui Odobescu e admirabilă. Trebuie citită și recitită, mai cu seamă, acea parte în care se vorbește de moartea lui Horia, care după ce-i murisără doi fii, în luptă — privea acum liniștit și împăcat ca un apostol, unealta morții lui.

În a doua conferință a lui Odobescu, continuă în același număr al „Bibliotecii pentru toți“ Odobescu ne face într-o formă nu se poate mai literară și mai interesantă, istoricul luării Rahovei.

Asupra cuceririi Griviței și Plevnei s'a scris mult : nu tot atât și despre luarea Rahovei. Și cetim cu o deosebită emoțiune povestirea cuceririi și a acestei redute și peripețiile prin cari s'au trecut până la ocuparea ei.

În general aceste două conferințe ale lui Odobescu sînt cât se poate de instructive.

„Biblioteca pentru toți“, a făcut o operă folositoare punând la dispoziția tuturor și mai cu seamă a elevilor o ediție așa de efină a acestor două lucrări.

A apărut „*Luceafărul*“ Nr. 14—15 cu următorul sumar : Ion Gorun, Un vis neîmplinit. Simina Bran, Eu sunt viorea (poezie). Caton Theodorean, Ceasul rău. I. Borcia, Odisen (poezie). O. C. Tăslăuanu, Mobile românești. I. U. Soricu, Fragment (poezie). I. Agârbiceanu, O aniversare. Victor Eftimiu, De departe (poezie). A. Vlăhuța, O școală. Vasilie Stoica, Un mormânt (poezie). N. Dunăreanu, Dușmanul. Vasilie Stoica, Din striedini (poezie). G. Rotică, Voi și noi (poezie). x. y, Unui Englez (poezie). Y, Închinarea (poezie). E. Hodoș, I. Turgheniev : Ceasul. A. Cotruș, Dorului (poezie). X, Duilirium (poezie). Dări de seamă : C. Ș. Făgetel : Verde și iar verde ; S. Todorescu-Kirileanu : Povești populare cu cuprins moral (E. Hodoș). Pericle Papahagi : „Scriitorii aromâni în secolul al XVIII-lea“ (i). M. Strajan : Nerina.

Concursuri.

Pentru îndeplinirea postului de paroh din epidul *F. Bator*, comitatul Bihor, cu termen de alegere 29 august (11 sept.) pe lângă următoarea dotațiune :

1. Cvartir liber cu grădină 975 □.
2. Una crompte extravilană.
3. Pământ arător 15 jughere 1386/1600 □
4. 16 1/3 parte competență de imas și cea de pădure ce compete după aceasta cu observarea că dacă preotul nu va avea, vite va primi ca despăgubire aceia sumă ce se va distribui și celorlalți săteni :
5. 30 litre cucuruz sfărmat dela fiecare casă, eventual 2 coroane.
6. Eventuală întregire dela stat.
7. Stolele cari să fixează în următorul mod : a) prohod cl. I 10 cor. b) cl. II 6 cor. c) cl. III 2 cor. d) botez 40 fileri. e) feștania mare 2 cor. f) maslul 2 cor. g) cununia 2 cor. h) rugăciuni de lipsă 40 fileri.

Alesul va avea a solvi toate dările publice după imobilele folosite și va fi îndatorat cât timp va trăi emeritul paroh Vasile Suciu să-i solvească acestuia anualmente 465 cor. 65 fil. și va fi îndatorat a catehiza în toate școlile din comună fără a pretinde dela confesiune altă remunerațiune.

Parohia este de *clasa I*.

Reflectanții la acest post au a-se prezentă în s. biserică din F. Bator spre a-și arată desteritatea în cele rituale, iar recursele ajustate conform Regulamentului adresate com. par. au să le subștearnă subscrisului protoprezbiter.

Dat în ședința com. par. din F. Bator, ținută la 12/25 iulie 1909.

Nestor Porumb
președinte

George Bondar
notar

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop

□ 1-3

Pentru îndeplinirea postului de paroh de *clasa primă* din opidul *Tinca*, comitatul Bihor cu termin de alegere *29 august (11 sept.)* pe lângă următoarea dotațiune:

1. Pământ arător 2 (două) jugăre 1401 st. □ în preț de 90 (nouăzeci) coroane. 2. Bir parohial parte bani parte în natură în preț 143 (unasută patruzeci și trei) coroane. 3. Stoalele îndatinate 68 (șesăzăci și opt) coroane. 4. Eventuala întregire dela stat.

Să obsearvă, că alesul va avea să se îngrijească de cvartir și să plătească dările pentru pământ, și va fi îndatorat a catehiza toți elevi gr. or. dela toate școlile din *Tinca*.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poștiți a-și prezentă recursele ajustate conform regulamentului, adresate comitetului parohial protoprezbiterului *Nicolae Rocsin* iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare să se prezente în biserică din *Tinca* pentru a-și arată desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial din *Tinca*, ținută la 24 iunie 1909.

Nestor Blaga
președinte

Romul Barbu
notar

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protoprezbiter

□ 1-3

Prin îndeplinirea postului de învățator definitiv dela școala confesională gr. or. română din *V.-Săliște* se escrie concurs cu termin de *30 zile* dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1) Salarul în număr 368 coroane; 2) Locuință, cocină și grădină; 3) 8 cubule bucate à 12 cor. = 96 cor; 4) 8 stângeni de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ, à 12 cor. = 96 cor.; 5) Venite cantorale 40 coroane.

Alesul învățator va avea să țină cantoratul în biserică și școala de repetiție. Întregirea beneficiului se va cere dela stat, conform decisului cel va aduce în toamna anului curent măritul conges național bisericesc.

Recursele ajustate cu documentele prescise, adrestate comitetului parohial din *V.-Săliște* se vor înainta Prea On. Of. protoprezbiteral în *Vascău* (*Vaskóh*) având reflectanții a se prezentă în cutare Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din *V.-Săliște* la 12/25 iulie, 1909.

Ilie Bursășiu
paroh, preș. com. parohial.

Teodor Tulvan
inv. penz. not. com. par.

Cu conșenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter.

□ 1-3

Pentru stațiunea învățătorească dela școala gr. or. rom. din *Chisetău* se escrie concurs cu termin de *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. salarul în bani gata 1000 coroane; 2. locuință cu grădină intravilană; 3. pentru participarea la conferințele învățătorești, diurna uzuată și cărașia; 4. dela înmormântări 2 cor. și părăstasé câte 1 cor.

Alesul numai după serviciu de 5 ani prestat în comună e îndreptătit la cvincvenalul prescise de lege.

Recurenții au a se prezentă în vre-o Duminecă sau sârbătoare la s. biserică spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic, eventual și capacitatea în conducerea corului vocal bisericesc, iar recursele până la terminul fixat, adresate comitetului parohial ale trimite P. O. D. pprezbiter *Gherasim Sârb* în *Bélinez*.

Alesul învățator, ca membru natural al corului vocal bisericesc din *Chisetău* este îndatorat a conduce și dirigă după trebuință corul vocal atât în biserică cât și la înmormântările la cari este invitat.

Se obsearvă că st. D. recurenții cari de prezent nar fi capaci a dirigă corul să să deoblije a se cualifica în timp de 3 ani, având dată posibilitatea aceasta aici în comună.

Lucian Șepetian
paroh, președinte

Simeon Faur
notar.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter

□ 1-3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni vacante învățătorești se publică concurs cu termin de alegere la *30 zile* dela prima publicare.

1. *Archisiu*, salarul în bani 330 cor., 12 șinice bucate grâu și cucuruz, 4 jughere pământ arător, 6 orgii lemne, scripturistică și conferință 16 cor. curățitul școalei 16 cor.

2. *Dumbrăvița de codru*, în bani 500 cor.

3. *Groși*, în bani 88 cor., 15½ cubule bucate, 8 orgii de lemne.

4. *Suplac*, în bani 300 cor., 6 orgii lemne, 12 cubule bucate grâu și cucuruz.

5. *Susag P.*, în număr 300 cor., 20 cubule bucate grâu și cucuruz.

6. *B. Urvișiu*, în număr 500 cor.

La aceste dotațiuni să adauge stoalele cantorale îndatinate cu locuințe și grădini, fiind a se întregi salarele și cvincvenalele din a statului vistierie.

Reflectanții au a se prezentă la sf. biserici spre a cântă, având suplicele lor adresate com. parohiale a le înaintă la subscrisul în F. Györös.

Din încredințare: *Petru Serb*, protopop.

□ 1-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești din *Verzariu de jos* cu termin de *30 de zile* dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

În bani gata 600 coroane. Venitele cantorale după uzul vechiu. Întregirea salarului dela stat se va cere pe lângă conșenzul superiorităților bisericesti diecezane.

Concursele instruite conform legilor și adresate comitetului parohial să se subștearnă oficiului pprezbiteral din *Vascău* iar reflectanții pentru a-și arată desteritatea în cant și tipic să se prezente în cutare Duminecă sau sârbătoare în s. biserică din *Verzariu de jos*. Dat în ședința comitetului parohial din *Verzariu de jos* la 29 iunie (12 Iulie) 1909.

Nicolae Mușet
prezident. comit. parohial.

Alexandru Popa
notariul comit. parohial.

Cu conșenzul meu: *Adrian P. Deseanu* pprezbiter

□ 2-3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești din *Poiană* se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt pe lângă cvartir liber și drădină în bani gata 576 coroane din care sumă va trebui încălzită și școala. Alesul va avea să provadă și cantoratul pentru care va beneficia stoalele uzuale.

Întregirea salarului dela stat se va cere pe lângă consenzul superiorităților bisericești diecezane.

Concursele instruite conform legilor și adresate comitetului parohial să se substearnă oficiului pprezbiteral din Vașcău, iar reflectanții pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic să se prezinte în cutare Duminecă sau sârbătoare în s. biserică din Poiană

Dat în ședința comitetului parohial din Poiană la 3 iunie st. v. 1909.

Ioan Micula
prezident.

Ilie Negru
notar

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter. 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești din *Totoreni* se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Bani gata 400 coroane. Venitele cantorală după uzul de până aci. Întregirea salarului dela stat se va cere pe lângă consenzul superiorităților bisericești diecezane.

Concursele instruite conform legilor și adresate comitetului parohial să se substearnă oficiului pprezbiteral din Vașcău iar reflectanții pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic să se prezinte în cutare Duminecă sau sârbătoare în s. biserică din Totoreni.

Dat în ședința comitetului parohial din Totoreni la 14/27 iunie 1909.

Ioan Fofiu
președinte

Zaharie Mlende
notar com. par.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protoprezbiter. 2—3

Se publică concurs pentru următoarele stațiuni învățătoarești din protopopiatul Orăzii-mari, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“, și anume:

1. *Buciumi-Topești*, emolumentele sunt: 300 cor., în bani și naturale, cortel cu grădină și venitele cantorale.

2. *Stracoș*, emolumentele sunt: în bani gata 440 cor., cortel cu grădină de legumi.

3. *Bucuroae* cu emolumentele: în bani 600 cor., cvartir cu grădină și venitele cantorale.

4. *Cotiglești*, cu emolumentele: în bani 600 cor., cvartir cu grădină de legume și venitele cantorale.

5. *Șustorogiu*, emolumentele sunt: în bani și clacă 108 cor., dela 80 numere de case câte una măsură bucate à 2 cor. = 160 cor., pământ arător și fânaș 7 jugh. și competența de pășunat = 48 cor., 2 orgii de lemne aduse acasă 20 cor. de tot 336 cor.

Pentru încălzirea salei de învățământ la fiecare stațiune se, va îngriji comuna bisericească respectivă.

Cei aleși vor avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune, unde este pământ învățătoresc darea după acela o va suporta alesul.

Pentru întregirea salarelor învățătoarești la minimalul prescris de lege, și pentru eventualele cvincev-nale în fiecare stațiune se va cere ajutor dela stat.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate comitetelor parohiale respective sunt a se

înainta subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare, cel puțin cu 3 zile înainte de expirarea termenului de recurgere, având recurenții a se prezenta în vre-o duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din acea comună spre ași arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop. 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școala ort. rom. din *Rontău* se escrie concurs cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt următoarele: 1. În bani numărări dela fiecare număr de casă câte 4 cor. (80 numeri de case) = 320 cor. 2. Pământ arător și fânaș 5 jug. 28 □ = 120 cor. 3. Dela fiecare număr de casă una măsură bucate à 3 cor. = 240 cor. 4. Venitele cantorale 30 cor. În total 710 cor. De lemne pentru încălzitul salei de învățământ să va îngriji comuna bisericească. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru întregirea salarului la minimalul prescris de lege și pentru eventualele cvincev-nale se va cere ajutor dela stat.

Darea după pământ o va solvi învățătorul ales.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate comitetului parohial de acolo sunt a se înainta subscrisului oficiu protopopesc, în Oradea-mare cel puțin cu 3 zile înainte de expirarea termenului de concurgere, având recurenții a se prezenta în vre-o duminecă ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Toma Păcală* protopop. 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoarești dela școala ort. rom. din *Santelec* se escrie concurs cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină de legume și venitele cantorale uzuale.

Pentru încălzitul salei de învățământ 50 cor., iar cărașia la aducerea lemnelor o va da comuna bisericească. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru întregirea salarului învățătoresc la minimalul prescris de lege și pentru eventualele cvincev-nale se va cere ajutor dela stat.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate comitetului parohial de acolo sunt a se înainta subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare cel puțin cu 3 zile înainte de expirarea termenului de recurgere, având recurenții a se prezenta în vre-o duminecă ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre ași arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Toma Păcală* protopop. 2—3

Pentru întregirea vacantelor posturi de învățători dela școala gr. or. rom. din *Brestovaț (Aga)* și dela școala conf. gr. or. rom. din *Hodoș*, (tractul Belinț) să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

a) *Brestovaț* 1., în bani gata 28 cor. 80 fil.; 2., 720 litre grâu, prețuite în 81 cor. 60 fil.; 3., 720 litre cucuruz, prețuite în 60 cor.; 4., 3 jugere 6950° □ pământ parte arător, parte fânaș, prețuit în 80 coroane, 5., pentru conferență 6 cor., și pentru scripturistica 4

cor. Locuință liberă și grădină intra și extravilană 705⁰ □. Se observă că salariul se va întregi prin ajutor dela stat. Serviciile cantonale alesul are să le facă fără altă remunerație, cași cele dela cununii. Dela înmormântări de prunci sub 7 ani 40 fil., și de aci în sus 80 fil.; de liturgie la morți 1 cor. Comitetul își rezervă dreptul de a răscumpăra bucatele în bani după prețurile satorite de organele politice.

b) *Hodoș* 1., în bani gata 520 cor.; 2., uzufructul dela 4 jugh. pământ, computat în 80 cor.; 3., pentru conferință 16 coroane; 4., pentru scripturistica 4 cor.; 5., locuință liberă, bucătărie și cămară și 6., grădină de 500⁰ □ lângă școală.

Dela înmormântări și dela parastase, unde e pofit, câte 40 fil. Alesul va prestă și serviciu cantonal tot pe lângă această dotație și va avea să plătească darea după pământul învățătoresc.

Reflectanții au să-și subștearnă petițiile instruate cu documentele recerute comitetului parohial unde reflectează, pe calea oficiului pprezviteral gr. or. rom din Belinț, (Bélinez, Temes-megye) și în terminul concursual a să prezentă într'o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din comuna unde reflectează, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala confesională din Bicaciu să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare, pe lângă următorul salariu:

1. În bani gata 108 cor. 2. Pământ arător 13 jug. 290 □, după care alesul va trebui să solvească toate dările. 3. Bucate 10 cubule, à 120 litre cubulul. 4. Lemne de foc 6 metri (24 m. cub) din cari însă să va încălzi și sala de învățământ. 5. Locuință liberă cu grădină de legume. 6. Ștoalele îndatinate, precum și competența de imaş.

Tot pentru salariul acesta, alesul va provedea cantonatul și va instrua școala de repetiție.

Recurenții sunt avizați, că recursese ajustate regulamentar, să le subștearnă până la terminul susindicat, oficiului protopopesc în Micherechiu (Méhkerék) și să se prezinte sub durata concursului, în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința com. par. ținută la 5/18 iulie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Nicolae Rocsin* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru postul învățătoresc cantoral din comuna Roit cu termin de alegere 10/23 Septemvrie 1909 pe lângă următoarele emolumente:

1. Cvarțir cu $\frac{1}{2}$ juger de grădină. 2. Salariu în bani 1000 cor. solviți pe pătrar de an înainte și după serviciu de 5 ani prestat în această parohie cvincenal. 3. Ștoale cantonale: mort mare 2 cor., cu liturgie 4 cor., mort mic 1 cor., cununie 1 cor., maslu 1 cor. feștanie în casă nouă 1 cor., în veche 50 fil. 4. Diurne și preiunctură la conferință, cari toate computate dau cel puțin o sumă de 1200 cor.

Dela recurenți se poftește să fie în stare a înființă și conduce cor vocal.

Recurenții, recursese lor ajustate cu documentele necesare adresate comitetului parohial au a le trimite până la 1/14 septemvrie Prea onoratului oficiu protopopesc din Micherechiu (cerc. Tincei, com. Bihor);

— și a se prezentă în sfânta biserică spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința com. par. gr. or. rom. din Roit ținută la 29 iunie (12 iulie) 1909.

Iosif Nagy,
președinte.

Nicolae Luncan,
notariu.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop-insp.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr. or. rom. din O. Hodiș, pprezv. Tinca com. Bihor cu termin de alegere pe 9/22 sept., a. c. pe lângă următoarea dotațiune:

1. Cvarțir liber cu grădină de legume. 2. Bani gata 400 cor., cătră care sumă se va cere ajutor dela stat. 3. Ștoale cantonale dela cununii și mort mare câte 80 fil. și dela mort mic 40 fil.

Recurenții sunt avizați că recursese ajustate regulamentar să le subștearnă până în 1/14 septemv. oficiului protopopesc în Méhkerék și să se prezinte în sf. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala nouă din Seleușcigherel se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salariu în bani gata 1000 cor. 2. Locuință, grădină, cânepiște și dreptul de pășunat pentru 3 vite. 3. Pentru curățirea școalei 20 cor. 4. Pentru participarea la conferințe învățătoresți diurnă uzuală și cărașia. 5. La înmormântare, cu liturgie 2 cor., fără liturgie 120 cor.

Alesul numai după serviciu de 5 ani prestat în comună e îndreptățit la cvincenal prescriș de lege.

Recurenții, au a se prezentă în vre-o duminică la biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic, iar recursese până la terminul fixat, adresate comitetului parohial, a le trimite P. O. D. protoprezb. Ioan Georgia în Ienopolea (Boroșineu).

Seleușcigherel la 12/25 iulie 1909.

Teodor Șandru,
preș. com. par.

I. Butariu,
not. com. parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* pprezb. insp. școlar.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătoresți se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare, și anume:

1. *Hidișelnan* cu salariu: 600 cor. și lemne de foc.
2. *Pocola*: 500 cor. grădină, venite cantonale și lemne.

3. *Cârpești-mări*: 300 coroane, grădină, venite cantonale și lemne.

4. *Crâncești*: 300 cor., grădină, venite cantonale și lemne de încălzit.

Pentru întregire dela stat se va recurge la timpul său.

Recurenții vor avea a-și trimite petițiunile înzestrate cu documentele recerute, în terminul prescriș la oficiu protopopesc al Beiușului.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Vasilie Papp*, protopop.

—□—

2—3

Pentru întregirea vacantului post de preot din parohia *Topla*, tractul Belinț, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Uzufructul unei sesiuni comasate de 32 jugăre; 2.

Birul preotesc. dela fiecare număr de casă, o măsură de cucuruz; 3. Venitul stolar legal; 4. Întregirea din visteria statului, după evalueațiune; 5. Casa școalei pentru a cărei îngrijire este deobligat comitetul parohial.

Fiind parohia de *clasa III-a*, dela reflectanți să cere evalueațiunea prescripă pentru această clasă.

Concursele, ajustate cu documentele originale, sunt a se așterne comitetului parohial, pe calea oficiului pprezbiteratul gr. or. rom. din Belinț (Bélincz. Temes megye); iar concurenții sunt poștiți a să prezentă odată, într'o duminică ori sârbătoare, în sf. biserică din Topla, spre a-și arată desteritatea în rituale, eventual în predică.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb*, protoprezbiter.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. rom. din *Chiribiș* să escrie concurs cu termin de *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină de legume și venitele stolare. De lemne pentru încălzitul școalei să îngrijește comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales, se va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. paroh. din Chiribiș sunt a să înaintă subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare, având recurenții a să prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf-ta biserică de acolo, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Fancica* să escrie concurs cu termin de alegere *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină de legumi și venitele stolare. De lemne pentru încălzitul școalei să va îngrijă comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales, se va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. parohial din Fancica să se înainteze subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare în terminul indicat, având recurenții a să prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoarești dela școala ort. rom. din *Spurcani* să escrie concurs cu termin de recurgere *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină de legume și venitele cantonale. De lemne pentru încălzitul școalei se va îngrijă comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales se va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate comitetului parohial de acolo sunt a se

înaintă subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare până la terminul indicat, având recurenții a se prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. rom. din *Bogeu* se escrie concurs cu termin de recurgere *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină și venitele stolare. De lemne pentru încălzitul școalei să îngrijește comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales, se va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. paroh. din Bogeu, sunt a se înaintă subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare până la terminul indicat, având recurenții a se prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în s-ta biserică de acolo spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Varviz* se escrie concurs cu termin de recurgere *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină de legume și venitele stolare. De lemne pentru încălzitul școalei să va îngrijă comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales să va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. paroh. din Varviz sunt a se înaintă subscrisului oficiu în Oradea-mare, până la terminul indicat, având recurenții a se prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Pentru stațiunea învățătoarească dela școala ort. română din *Voivozi* se escrie concurs cu termin de recurgere *30 zile* dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 600 cor., cortel cu grădină și venitele stolare. De lemne pentru încălzitul școalei să îngrijește comuna. Alesul va avea să provadă cantoratul și să conducă școala de repetiție fără altă remunerațiune.

Pentru învățătorul ales, se va cere întregire dela stat până la minimalul prescrip de lege precum și vînvenalele.

Recursele ajustate conform §-ului 61 din Reg. și adresate com. paroh. din Voivozi sunt a să înaintă subscrisului oficiu protopopesc în Oradea-mare până la terminul indicat, având recurenții a să prezentă în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică de acolo spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcală* protopop.

—□—

3—3

Se publică concurs pentru postul de învățator-cantor dela școala confes. ort. română din *Vărad-Velența*, cu termen de alegere pe ziua de **16/29 august**, a. c.

Beneficiul împreună cu acest post este: Bani gata solviți din lađa bisericeii în rate lunare 800 cor.; 12 metri cubici de lemne din care se încălzește și sala de învățământ, în natură sau în bani 94 cor. 80 fil.; cvartir liber cu 2 odăi, bucătărie, cămară, pod; ștoalele îndatinate și anume: mort mic 1 cor.; mort mare 2 cor.; hora mortului 2 cor.; dela parastasele anuale taxele staverite; pentru scripturistică 6 cor. Curățirea saiei de învățământ cade în sarcina parohiei.

Dispoziții pentru întregirea salariului, se vor lua la timpul fixat din partea legii.

Recurenții pot fi aceia, cari vor produce: extras de botez că sunt născuți ort. români; atestat că au absolvat 4 clase gimnaziale, reale sau civile; atestat că au absolvat preparandia într'unul din institutele noastre confesionale; atestat special, că se pricepe la muzica instrumentală și sunt capabili a înființa și conduce cor vocal; atestat de calificare învățătorească; atestat de moralitate dela oficiul parohial vidimat din partea protopopului concernent; declarațiune că față de parohie de când își formează drept la cvincvenal?

Cel ales va fi obligat a conduce strana, a vedea cantoratul în parohie, precum și a instrui — afa a de corul vocal — elevii în cântările bisericești, susținând în biserică disciplina cu elevii și elevele tuturor școalelor din parohie. Va avea datorință ca în fiecare Duminecă și sărbătoare să țină înainte de sf. Liturgie cu toți elevii și elevele probe de cântări. Pentru conducerea corului vocal, comitetul par. — după aprecierea zăului și diligenței — va vota din an în an o remunerațiune din economizările epitropiei.

Recursele ajustate cu documentele originale, au să fie înaintate pe calea oficiului protopopesic din Oradea-mare, com. paroh. până la 12/25 august a. c., poftind pe recurenți, ca până la acel termen să se prezente în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recursele neadjustate precum și cele întrate mai târziu, nu se vor lua în conziderare.

Oradea-mare (Velența) din șed. com. par. ținută la 5/18 iulie, 1909.

Andrei Horvath,
paroh, președ. com. paroh.

Ioan Ursan,
notarul comit. parohial.

Cu consenzul meu: *Toma Păcală* protopop insp. școl.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunilor învățătorești-cantorale din:

1. *Roșiu*, în bani 240 cor., 6 htl. grâu = 78 cor., 6 htl. cucuruz = 60 cor., lemne pentru învățator 4 stângeni și 2 stângeni pentru sala de învățământ, conferință 12 cor., scripturistică 6 cor., cvartir corespunzător și grădină.

2. *Minead*, în bani 200 cor., 4 htl. grâu, 4 htl. cocuruz în natură, scripturistică 5 cor., conferință 6 cor., 12 metri de lemne în natură, eventualele venite cantonale, cvartir și grădină.

3. *Ignești*, în bani 200 cor., 16 jugh. pământ, 5 htl. grâu, 5 htl. cucuruz, 60 litre păsulă, 8 stângeni de lemne pentru învățator și școală, scripturistică 10 cor., conferință 10 cor., cvartir și grădină; darea după pământ o solvește cel ales.

4. *Păușeni*, în bani 600 cor., conferință 20 cor., curatoratul 48 cor., scripturistică 10 cor., 4 stângeni

Redactor responsabil: **Roman R. Ciorogariu**.

de lemne pentru învățator și 4 stângeni pentru școală, cvartir și grădină.

La toate aceste stațiuni se înțelege și sperativa întregire dela stat la timpul său conform noui legi școlare.

Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescrise, vor avea a le subșterne oficiului ppopesc din Buteni (Buttyin) com. Arad, până la **30 zile** după publicarea acestui concurs având a se prezenta în careva duminecă ori sărbătoare în s. biserică din comuna în care a recurs, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Butyyn (Buteni) la 8/21 iulie 1909.

În conșelegere cu: *Iuliu Bodea*, administ. pprezvitral inspector școlar.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven Consistor diecezan din Arad să publică licitațiune minuendă pentru edificarea casei bisericii din comuna *Soborsin* ppiatul Radnei.

Licitațiunea se va țineă Duminecă în **26 iulie (8 august)** 1909 la 3 ore după amiaz în școala confesională din loc.

Prețul de strigare e de cor. 7804 40 fil.

Înainte de începerea licitațiunei, licitanții au să depună ca cautiune 10% din prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile, la epitropia parohială pe lângă revers.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Soborsin, la 7/20 iulie 1909.

Iosif Ognean,
paroh, președinte.

P. Givulescu,
notar.

—□—

3—3

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de
ceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

49

Tiparul și editura tipografiei diecezane din Arad.